Valtioneuvoston kanslia NEUVOSTORAPORTTI VNEUS2017-00781

VNEUS Siivola Heli(VNK) 16.11.2017

Asia
Yleisten asioiden neuvosto; koheesioasiat 15.11.2017

Kokous
Yleisten asioiden neuvosto 15.11.2017

Neuvoston pääaiheena oli poliittisen tason näkemystenvaihto koheesiopolitiikasta vuoden 2020 jälkeen. Taustalla oli komission lokakuussa julkistama seitsemäs koheesiokertomus. Keskustelun perusteella nettosaajamailla ja nettomaksajamailla on eriäviä näkemyksiä tulevan koheesiopolitiikan suunnasta.

Lisäksi kuultiin puheenjohtajan tilannekatsaus komission lainsäädäntöehdotuspaketin käsittelystä rakenne- ja investointirahastojen yksinkertaistamiseksi. Puheenjohtajan tavoitteena on aikaan saada poliittinen yhteisymmärrys paketista kuluvan vuoden loppuun mennessä.

Suomea edusti kokouksessa eurooppa-, kulttuuri- ja urheiluministeri Sampo Terho.

A-kohtien listan hyväksyminen

Muut kuin lainsäädäntöasiat

Hyväksyttiin A-kohdat asiakirjan 14105/17 mukaisesti lukuun ottamatta kohtaa 1 ('IIWG' suositukset), joka käsitellään myöhemmin mahdollisimman pian, kun käännökset on saatu valmiiksi. Osana A-kohtien listaa hyväksyttiin myös neuvoston päätelmät vuoden 2020 jälkeisen koheesiopolitiikan synergioista ja yksinkertaistamisesta (13860/17).

Lainsäädäntöasiat

Hyväksyttiin A-kohdat asiakirjan 14106/17 mukaisesti.

- Neuvoston asetuksen (EU) N:o 189/2014 muuttaminen koskien 'perinteistä' rommia tietyiltä Ranskan merentakaisilta alueilta

Puheenjohtaja totesi, että asetuksen muutoksella lisätään Ranskan soveltamaa 'perinteisen' rommin kiintiötä siten, että uusi kiintiö on takautuvasti voimassa 1.1.2016 alkaen. Muutoksen hyväksyminen edellytti määräenemmistöä. Muutosta ei vastustettu. Asetuksen muuttaminen hyväksyttiin.

Lainsäädäntöasiat

Muut asiat: Yhteisiä säännöksiä koskevan asetuksen (EU) N:o 1303/2013 muuttaminen

Puheenjohtaja tiedotti, miten yhteisiä säännöksiä koskevan asetuksen muuttamisessa on edistytty.

- Yhteisiä säännöksiä koskevan asetuksen muuttaminen koskien taloudellisen, sosiaalisen ja alueellisen yhteenkuuluvuuden määrärahojen sekä Investoinnit kasvuun ja työpaikkoihin -tavoitteen ja Euroopan alueellinen yhteistyö -tavoitteen määrärahojen muuttamista

Puheenjohtaja totesi, että kyseessä ovat jo hyväksytyt tekniset määrärahojen mukautukset, jotka perustuvat muun muassa viimeisten tilastotietojen tarkasteluun. Aluekomissaari Cretu painotti muutoksen kiireellisyyttä. Muutos halutaan saattaa voimaan ennen kuluvan vuoden loppua. Muutos mahdollistaa muun muassa 0,5 miljardin euron lisävarat nuorisotyöllisyys-aloitteeseen (YEI) vuodelle 2018. Cretun mukaan Euroopan parlamentin kaikki poliittiset ryhmät ovat hyväksyneet asetuksen muuttamisen. Muutos hyväksyttiin Coreperissa lokakuun lopussa.

- Lainsäädäntöehdotukset ns. ERI-rahastojen toimeenpanon yksinkertaistamiseksi (komission ns. omnibus -lainsäädäntöpakettiehdotus).

Puheenjohtaja totesi tavoitteekseen poliittisen yhteisymmärryksen saavuttamisen paketista vuoden loppuun mennessä. Käydyissä trilogi-neuvotteluissa on ERI-rahastojen yksinkertaistamiseksi ollut kolme päätavoitetta: (1) säännösten keventäminen tuensaajien kannalta, (2) uudet toimenpiteet rahoitusvälineiden käytön helpottamiseksi sekä (3) viranomaisten hallinnollisen taakan keventäminen. Aluekomissaari Cretu korosti lainsäädäntöpaketin hyväksymisen tärkeyttä kuluvan vuoden loppuun mennessä ja totesi luottavansa neuvostoon sen suhteen. Cretun mukaan nyt käsittelyssä olevilla lainsäädäntöehdotuksilla on toivon mukaan todellinen ERI-rahastojen toimeenpanoa yksinkertaistava vaikutus. Cretun mukaan niillä on merkitystä erityisesti tuensaajien kannalta.

Muut kuin lainsäädäntöasiat

Kohti vuoden 2020 jälkeistä koheesiopolitiikkaa: perustuen seitsemänteen kertomukseen taloudellisesta, sosiaalisesta ja alueellisesta ('territorial') koheesiosta

Neuvosto keskusteli koheesiopolitiikan tulevaisuudesta vuoden 2020 jälkeen komission julkaistua lokakuussa taloudellista, sosiaalista ja alueellista yhteenkuuluvuutta käsittelevän 7. kertomuksensa.

Puheenjohtaja totesi keskustelun vuoden 2020 jälkeisestä koheesiopolitiikasta olevan kokouksen pääasiakohta. Puheenjohtaja kertasi lyhyesti keskustelua varten laatimansa taustapaperin kuusi kohtaa: (1) politiikka-alueet ja niiden priorisointi, (2) pitkän aikavälin strateginen suunnittelu vs. joustavuus ('flexibility'), (3) sujuva siirtyminen ohjelmakaudelta toiselle, (4) rakenteellisten

uudistusten ja koheesiopolitiikan välinen yhteys, (5) yhden säännössetin tarpeellisuus ja (6) politiikan toimeenpanon yksinkertaistaminen ('simplification'). Edellä mainitut sisältävät kysymyksiä, joista ei päästy sopuun rakennetoimityöryhmässä käsiteltäessä neuvoston päätelmiä. Muun muassa näistä on ajankohtaista keskustella nyt ottaen huomioon komission valmistelut tulevasta koheesiopolitiikasta. Puheenjohtaja muistutti tulevaa monivuotista rahoituskehystä (MFF) koskevien ehdotusten keskeisestä merkityksestä tulevalle koheesiopolitiikalle. Rahoituskehysehdotuksia ei voida tässä vaiheessa ennakoida.

Aluekomissaari Cretu korosti kolmea asiakokonaisuutta komission seitsemännessä koheesiokertomuksessa: (1) lähentymisen edistyminen jäsenmaiden välillä, mutta samanaikaiset lisääntyneet sosiaaliset ym. ongelmat jäsenmaiden sisällä, (2) sosiaalisen osallisuuden haasteet (mm. muuttoliike ja ilmaston muutoksen seuraukset) sekä (3) hallintokapasiteettien kehittämisen tarve. Cretun mukaan viimeksi mainitun suhteen ennakkoehdollisuudet ovat osoittautuneet toimiviksi ja tehokkaiksi. Cretu mainitsi myös positiiviset kannustimet rakenteellisten muutosten edistämiseksi.

Käydyssä keskustelussa komission seitsemäs koheesiokertomus otettiin laajasti myönteisesti vastaan. Puheenjohtajaa kiiteltiin useissa puheenvuoroissa nyt järjestetystä debatista, jossa kaikki jäsenmaat pääsivät esittämään keskeiset viestinsä.

Yleisesti ottaen näkemykset vaihtelivat linjalla nettomaksajamaat ja nettosaajamaat. Nettomaksajamaat korostivat oikeusvaltioperiaatteen noudattamista, koheesiopolitiikan ja rakenneuudistusten (mukaan lukien jäsenmaakohtaiset suositukset) kytkennän vahvistamista ja kansallisen osarahoitusosuuden korottamista. Nettosaajamaat puolestaan eivät halua lisätä koheesiopolitiikan ja rakenneuudistusten kytkentää etenkään ehdollisuutena, mutta ovat valmiita vahvistamaan kyseistä linkkiä positiivisten kannustimien kautta. Nettosaajamaat eivät hyväksy kansallisen omarahoitusosuuden nostamista. Ne eivät pääsääntöisesti myöskään ottaneet esille oikeusvaltioperiaatetta, lukuun ottamatta yhtä puheenvuoroa, jossa todettiin, että linkki koheesiopolitiikan ja oikeusvaltioperiaatteen välillä on keinotekoinen.

Nettosaajamaat painottivat pääsääntöisesti koheesiopolitiikan asemaa unionin keskeisenä investointivälineenä. Ne myös korostivat koheesiorahoituksen riittävää kokonaistasoa tai jopa sen lisäämistä. Nettosaajamaat esittivät myös useimmissa puheenvuoroissa koheesiopolitiikan tarpeellisuutta kaikissa jäsenmaissa ja kaikilla alueilla. Muutamassa puheenvuorossa korostettiin tarvetta säilyttää bruttokansantuote keskeisenä koheesiorahoituksen kriteerinä.

Nettomaksajamaat puolestaan painottivat unionin haasteisiin vastaamista. Näitä haasteita ovat muun muassa ilmastonmuutos ja muuttoliike. Lähes kaikissa puheenvuoroissa korostettiin merkittävää ERI-rahastojen toimeenpanon yksinkertaistamista. Esille nostettiin myös brexitin aiheuttamat leikkaustarpeet rahoituskehyksen kokonaistasossa.

Suomen puheenvuoronsa korostettiin, että koheesiopolitiikan tulevaisuutta on tarkasteltava koko EU:n tulevan rahoituskehyksen valossa. Britannian ero tulee

huomioida täysimääräisesti rahoituskehyksen kokonaistasossa sitä alentaen. Rahoituskehyksen tulee jatkossakin tukea talouskasvua, työllisyyttä ja osaamista. Sen tulee myös vastata ajankohtaisiin tarpeisiin, kuten muuttoliike ja puolustusyhteistyö. EU:n yhteisten arvojen, mukaan lukien oikeusvaltioperiaatteen, kunnioittamisen on tärkeää kaikilla EU:n politiikka-aloilla.

Puheenvuorossa todettiin Suomen katsovan, että tarve koheesiopolitiikalle vähenee alueellisen koheesion edetessä. Koheesiopolitiikan tulisi tukea tehokkaammin kasvua lisääviä rakenneuudistuksia. Keinoja vahvistaa kytköstä relevantteihin maakohtaisiin suosituksiin tulisi tarkastella. Koheesiovaroja tulisi myös suunnata enemmän muuttoliikkeen ja sen seurausten hallintaan. Tämä tulisi huomioida sekä koheesiopolitiikan painotuksissa että jakokriteereissä. Esimerkiksi turvapaikanhakijoiden kotouttaminen on pitkäkestoista toimintaa ja tärkeä osa sosiaalista koheesiota. Koheesiorahoitusta tulisi ohjata ennakkoehdoin ja ehdollisuuden periaate huomioiden. Tällä on yhteys niin rakenneuudistusten toteuttamiseen, muuttoliikkeeseen vastaamiseen kuin yhteisten arvojen noudattamiseen. Koheesiorahoituksessa tulee olla tavoitteena myös kansallisen omarahoitusosuuden kasvattaminen. Pohjoisten alueiden erityispiirteet, kuten harva asutus, tulee jatkossakin huomioida koheesiorahoituksessa. Myös Itämeri, arktisuus ja Venäjän raja-alue ovat Suomelle tärkeitä teemoja. Suomi tukee EU:n korkean tason työryhmän suosituksia koheesiopolitiikan hallinnoinnin yksinkertaistamisesta. Tietyt kriteerit täyttävien maiden ja alueiden tulisi voida toteuttaa ohjelmia aiempaa kevyemmällä EU-sääntelyllä.

Puheenjohtaja kiitti puheenvuoroista ja piti niitä merkittävänä panoksena tulevan koheesiopolitiikan valmistelua ajatellen. Kaikki jäsenmaat saivat mahdollisuuden esittää niille keskeiset näkemykset. Puheenjohtaja totesi johtopäätöksinään, että koheesiopolitiikka on ollut tähän asti menestyksellistä, vaikka ongelmiakin on. Koheesiopolitiikalla on parannettu kilpailukykyä, mutta useita haasteita on edessä. Rakenteellisten uudistusten ja koheesiopolitiikan välisen kytkennän sekä eri EU:n eri instrumenttien ja rahoituslähteiden synergioiden osalta oli runsaasti yhteneviä näkemyksiä. Myös koheesiopolitiikan näkyvyyden lisäämisestä ja yksinkertaistamisesta ollaan laajasti yhtä mieltä. Puheenjohtaja totesi kysymykset kansallisen omarahoituksen lisäämisestä sekä lisäehdollisuuksista vaikeiksi yhteisymmärryksen saamisen kannalta. Tarvitaan lisää aikaa. Puheenjohtaja toivoi lopuksi koheesiopolitiikan pysyvän myös jatkossa EU:n keskeisenä investointipolitiikkana.

Aluekomissaari Cretu piti debattia hedelmällisenä ja kiinnostavana. Cretu korosti koheesiopolitiikan merkitystä todeten kuitenkin samalla, että koheesiopolitiikalla yksin ei voida korjata kaikkia ongelmia. Cretu katsoi, että keskustelussa ilmaistiin tarve koheesiopolitiikan muuttamisesta modernimmaksi pitäen samalla sen jatkamista edelleen tärkeänä.

Cretu totesi, että brexitin vaikutukset vastaisivat nykyisellään 70–100 miljardin vajetta budjettiin. Hänen mukaansa on tärkeää saada jäsenmailta vastauksia, kuinka tämä vaje täytettäisiin. Cretun henkilökohtaisen näkemyksen mukaan nykytason (1 % bkt:sta) säilyttäminen brexit huomioiden ei tarjoa riittävästi resursseja vastata unionin nykyisiin ja tuleviin tarpeisiin.

Cretun henkilökohtainen näkemys on, että on olennaista tarkastella, missä koheesiovarat todella merkitsevät ('making real difference'). Huomioitava myös

ennalta jakamaton reservirahoitus odottamattomien kriisien varalta, kuten maanjäristykset Italiassa, metsäpalot Portugalissa sekä Caterpillar-tehtaan sulkeminen Walloniassa.

Cretu totesi kansallisen osarahoituksen korottamisen epäsuosion eräissä jäsenmaissa. Hänen mukaansa aihetta tulee tarkastella ainakin sen suhteen, että talous- ja finanssikriisi on takanapäin, joten silloiset perusteet kansallisen osarahoituksen vaatimusten alentamisesta eivät ole enää voimassa.

Cretu mainitsi positiiviset kannustimet rakenteellisten uudistusten ja ennakkoehdollisuuksien edistämisessä ja vahvistamisessa. Hän painotti myös, että koheesiopolitiikka ei ole irrallinen politiikkalohko talouspolitiikasta.

Cretu totesi oikeusvaltioperiaatteen olevan kaiken EU-toiminnan perusta. Henkilökohtaisesti hän ei kuitenkaan haluaisi nähdä sitä ehdollisuutena koheesiopolitiikassa. Oikeusvaltioperiaatteen yhteydessä ei tulisi nostaa esille ainoastaan koheesiopolitiikkaa, vaan kaikki muutkin EU:n politiikka-alat. Kansalaisia ei tulisi rangaista hallituksen rikkomuksista. Henkilökohtaisesti Cretu piti parempana oikeusvaltioperiaatteen ajamista joko erillisen mekanismin kautta tai läpileikkaavana ehdollisuutena kaikelle EU-rahoitukselle.

Muut asiat

Muita asioita ei ollut.

Suomen edustajat

Ministeri Terho ja virkamiesvaltuuskunta

Asiakirjat

Asialista 14103/17

Liitteet

Viite

Asiasanat	koheesiopolitiikka, YAN Yleisten asioiden neuvosto, rahoituskehykset
Hoitaa	**TEM, VM, VNK**
Tiedoksi	EUE, LVM, MMM, OKM, OM, PLM, SM, STM, TPK, UM, VTV, YM